
Muszyna, st. 1, gm. loco, woj. nowosądeckie, AZP 177-66/1

Informator Archeologiczny : badania 32, 275-276

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. IV.
Badania będą kontynuowane.

Łowicz, st. 36, gm. *loco*, woj. łódzkie, AZP 59-56 - patrz: późne średniowiecze

Łódź-Polesie, st. 11, gm. *loco*, woj. łódzkie, AZP 66-51/46 - patrz: wczesna epoka żelaza

Małuski Wielkie, st. 5, gm. Mstów, woj. częstochowskie, AZP 87-50 - patrz: wczesna epoka żelaza

MUSZYNA, st. 1, gm. *loco*, woj. nowosądeckie, AZP 177-66/1

- zamek (XV-XVII w.)

Badania wykopaliskowe prowadzone przez mgr Barbarę Chudzińską przy udziale mgr Barbary Szybowicz (B-B Biuro Studiów i Dokumentacji Archeologiczno-Konserwatorskiej, WKZ w Nowym Sączu). Finansowane przez Urząd Miasta i Gminy w Muszyna. Siódmy sezon badań.

Ruiny zamku znajdują się na wzniesieniu Koziejówka, na prawym brzegu Popradu pomiędzy potokami Muszynka i Szczawnik.

Celem prac prowadzonych w latach 1996-1998 było rozpoznanie baszty północnej i przedmurza zamku od strony wschodniej. Badania nawiązywały bezpośrednio do wykopalisk z roku 1992. W trakcie trzech sezonów założono 5 wykopów. Wykop „Baszta” obejmował wnętrze wieży. Wykop I wyznaczono na zewnątrz muru E baszty między granicą zbocza a postumentem z figurą Matki Boskiej. Wykop II był jego kontynuacją w kierunku S. Zajmował teren na zewnątrz muru E między postumentem z figurą Matki Boskiej a najbliższą mu przyporą w kierunku południowym, od E linię wykopu wyznaczała granica stoku. Wykop III wyznaczono na zewnątrz muru N baszty, między granicą zbocza a przyporami wieży. Przekopano również częściowo wykop IV zlokalizowany między zejściem do przyziemia wieży, jej murem południowym, wewnętrznym licem muru E zamku oraz linią wyznaczoną 10 m od muru S baszty.

We wszystkich wykopach nawarstwienia kulturowe przykrywał gruz, osiągający miejscami do 300 cm miąższości. Praktycznie był on pozbawiony materiału zabytkowego. Jedynie we wnętrzu baszty, w jego spagu znaleziono znaczne ilości ceramiki, ułamki naczyń szklanych oraz przedmioty metalowe (gwoździe, belty, podkowy) i kościane (kostka do gry, prostopadłościenny fragment obrobionej kości). Licznie wystąpiły także fragmenty kości zwierzęcych.

Na zewnątrz wieży, od strony północnej (wykop III) i wschodniej (wykop I) pod gruzem zalegała brązowoczarna, a miejscami czarna ziemia nasycona zabytkami, pochodzącymi z okresu od końca XV do XVII wieku. Warstwa ta znajdowała się bezpośrednio na podłożu calcowym, który stanowiły wychodnie skalne i miękka skała marglowa. Nie natrafiono na ślady gleby pierwotnej ani starsze nawarstwienia, co sugeruje że w trakcie budowy założenia teren został zniwelowany. W wyniku prac niwelacyjnych od strony północnej baszty, między jej przyporami powstała półka-taras szerokości od 350 do 800 cm. Od strony E przedmurze było zdecydowanie węższe, a wzdłuż lica muru teren opadał. To regularne zagłębienie należy interpretować jako pozostałość po rowie fundamentowym. W obu wykopach we wspomnianej warstwie znaleziono liczne fragmenty naczyń i kafli, w tym gotyckie z inskrypcjami i renesansowe z motywami figuralnymi, ułamki szkła z naczyń i może tafli okiennych oraz prawie 3000 przedmiotów metalowych, zwłaszcza gwoździ i ich fragmentów, ale również fragment ostrogi, kord, noże, belty, groty strzał, krzyż żelazny ze zwieńczenia furty (?), brązową łyżeczkę toaletową, 3 obrączki, w tym jedną połączoną z wyrytą inskrypcją: *Maria hilf*, oraz monety. Licznie wystąpiły także kości zwierzęce

Ciekawie przedstawiała się sytuacja w wykopie II. W jego części południowej pod gruzem zalegała warstwa w obrębie, której natrafiano na ślady drewnianej podłogi (zweglone pozostałości

desek i gwoździe rozmieszczone w regularnych odstępach) oraz pozostałości pieca. Znaleźiska te, jak również odsłonięte w zewnętrznym licu muru E gniazda na belki nasuwają przypuszczenie, iż znajdowało się tu pomieszczenie mieszkalne zamknięte od północy i południa murami, których pozostałości uznawano do tej pory za przypory. Pomieszczenie to prawdopodobnie uległo zniszczeniu w wyniku pożaru i oberwania zbocza. Warstwa z podłogą spoczywała na wyrównanym poziomie o charakterze destrukcyjnym (ciosy kamienne przemieszane z ziemią i zaprawą). Ten poziom destrukcji można wiązać ze znanym ze źródeł zniszczeniem zamku przez wojska Macieja Korwina w roku 1471. Poniżej wystąpiła warstwa, odpowiadająca charakterem warstwie kulturowej zalegającej na zewnątrz murów baszty. Znalezione w niej m.in. bełty. Warstwa ta leżała na żółtej gliniastej ziemi. W jej stropie odsłonięto pozostałość ogniska. Poniżej znajdowały się wychodnie skalne.

We wnętrzu baszty po usunięciu gruzu natrafiono na ślady silnego pożaru (warstwa popiołu, a pod nią poziom całkowicie przepalanej ziemi i kamieni). Poniżej znajdowała się warstwa ze śladami otwartego paleniska i resztkami zbutwiałego drewna, koncentrującego się w partii centralnej pomieszczenia. Ślady drewna to prawdopodobnie resztki desek lub gałęzi wyścielających środkową część pomieszczenia. Poziom ten bogaty w zabytki ceramiczne, kości zwierzęce oraz przedmioty metalowe i kościane zalegał na warstwie wyrównawczej, którą stanowiła glina oraz glina przemieszana ze żwirem. Materiał zabytkowy wystąpił w nim sporadycznie.

Wewnątrz baszty nawarstwienia usunięto do calca. Dzięki temu udało się dokładnie określić przebieg stopy fundamentu. Mury wzniesiono częściowo na wychodniach skalnych częściowo na miękkiej skale marglowej, miejscami wykuwając w niej wkopy fundamentowe (od strony wschodniej i północnej). Lico zewnętrzne muru północnego postawiono częściowo bezpośrednio na poziomie półki-tarasu. Od wewnątrz lica wymurowano starannie wyrównując je dwoma odsadzkami na ścianach północnej i wschodniej oraz po jednej na pozostałych. Na murach północnym i południowym zachowały się resztki sklepienia.

Mniej więcej w połowie długości muru północnego od strony zewnętrznej przylegał doń niewielki wkop niemal 1,5 m głębokości. Na długości wkopu fundament był zniszczony - kamienie z lica i częściowo z wnętrza muru zostały usunięte, tworząc rodzaj wnęki. Dół zasypano jeszcze przed zniszczeniem zaniku. Trudno obecnie określić w jakim celu został wykonany. W rozwiązaniu tej zagadki nic może być pomocny mało charakterystyczny materiał zabytkowy, jaki znaleziono w jego wypełnisku. Inny wkop stwierdzono przy murze przypory północno-zachodniej. Jest on śladem po XVII-wiecznych próbach wzmocnienia fundamentu szkarpy przez obłożenie go głazami.

Badania odsłoniły również fundament całkowicie zniszczonej przypory w narożniku północno-wschodnim baszty. Mur zachował się do wysokości 80 cm. Przypora dochodziła do samej granicy zbocza. Przed obsunięciem chroniły ją potężne głazy, którymi była obłożona.

Zlokalizowany wewnątrz zamku wykop V przebadano w stopniu niewielkim. Górę nawarstwień stanowiła ziemia z hałd z roku 1992. Tuż pod nimi, w części zachodniej odsłonięte wychodnię skalną, natomiast w części wschodniej w odległości około 250 cm od ściany południowej baszty natrafiono na fragment bardzo źle zachowanego muru. Określenie jego funkcji i czasu powstania stanie się możliwe dopiero po odsłonięciu większej przestrzeni.

NIDZICA, st. II, gm. *loco*, woj. olsztyńskie

- miasto nowożytne (XVIII-XX w.)

Nadzory archeologiczne na wykopach liniowych o łącznej długości 235 m. Nadzory prowadzone były w terminie od 19 października do 18 listopada, przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez w Urząd Miasta Nidzica. Pierwszy sezon badań.

Nadzory archeologiczne podczas budowy ciepłociągu wzdłuż ul. Żeromskiego w Nidzicy na stanowisku II - wykopy 6a - 6i objęły swym zasięgiem rejon tej ulicy od nowo wzniesionego budynku w pierzei południowej (naprzeciwko numerów 2 i 5) do kotłowni przy numerze 6 w północnej pierzei ulicy. Teren ten znajduje się u podnóża wzgórza zamkowego od strony południowej. Tak więc nadzorami objęto obszar położony na południe i południowy wschód od starego miasta, w którym już